

Interview met Drs. L.H.J. Verhoef:

Nieuwe mogelijkheden voor geografen en planologen

Onder invloed van de economische achteruitgang verloopt de bedrijfsmigratie in het hele land steeds stroever, waardoor de kloof tussen de lokale beroepsbevolking en de hoeveelheid beschikbare arbeidsplaatsen steeds groter wordt. Hierdoor ontstaat de behoefte aan een ander beleid, waarbij op het gebied van de werkgelegenheid de eigen potenties van de regio's naar voren komen. De heer Verhoef is door zijn werkzaamheden bij de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders en aan de Katholieke Hogeschool in Tilburg nauw bij deze problematiek betrokken. Bij de Rijksdienst doet hij toegepast onderzoek op het gebied van de werkgelegenheidsbevordering. Aan de Katholieke Hogeschool onderzoekt hij de theoretische achtergronden van nieuwe bedrijfsvestigingen en werkgelegenheidsontwikkelingen.

Tegen deze achtergrond zal hij zijn mening geven over de rol van de universiteiten als kennistransferpunten voor overheid en bedrijfsleven en over de toekomstige beroepsmogelijkheden voor sociaal geografen en planologen.

Volgens de Heer Verhoef blijkt dat bij de economische achteruitgang van de laatste jaren, het regionaal-economisch beleid gefaald heeft. De door de regering gestelde hoofdoelstellingen kunnen niet bereikt worden. Heroriëntatie op het beleid is nu noodzakelijk geworden. Gezien de praktische moeilijkheden, die de regio's ondervinden bij het aantrekken van nieuwe bedrijfsvestigingen, zal deze heroriëntatie zich niet moeten richten op de gebieden waar de nieuwe vestigingen vandaan moeten komen, maar juist op de *potenties en locale initiatieven* van de regio zelf. De overheid moet met een nieuwe visie komen op het regionaal-economisch beleid, waarbij zeer goed rekening gehouden wordt met de maatschappelijke, economische en vooral de technische veranderingen die gaan plaatsvinden.

De eerste aanzetten tot een dergelijk beleid zijn gegeven door de Commissie Wagner en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. Op regionaal niveau moeten organisatorische kaders geschapen worden, waarbinnen het beleid ingevuld kan worden.

Zowel de overheid, de regio's als de lokale basis moeten met initiatieven komen, die in dit beleid passen. Met andere woorden, er moet een betere samenwerking komen tussen verschillende belangengroepen in de samenleving.

In de verschillende lokale initiatieven die reeds van de grond zijn gekomen, komt zo'n samenwerking al tot uitdrukking.

In deze nieuwe ontwikkeling ligt de nadruk op technische veranderingen, met name de ontwikkeling van informatie- en communicatienetwerken. Voor de regio's is deze ontwikkeling van levensbelang. Regio's met sterke netwerken zullen sterker worden, regio's zonder belangrijke of met

zwakke netwerken zullen alles moeten doen om aansluiting te vinden met de sterke netwerken.

Welke rol kan de universiteit in deze ontwikkeling spelen?

In informatie en communicatienetwerken spelen transferpunten een cruciale rol. Nu zijn Universiteiten en Hogescholen van nature al zulke transferpunten die over eigen netwerken beschikken. In de nieuwe ontwikkeling gaat het erom, dat de kennis door de Universiteiten en Hogescholen gezamenlijk wordt overgebracht naar de regio. Daarvoor moet aansluiting gevonden worden met andere transferpunten in een regio, zoals bedrijven- en starterscentra. Door contacten te leggen met Bedrijfsleven en Overheid kunnen Universiteiten ervoor zorgen dat allerlei groepen tot activiteiten komen en zo nieuwe ontwikkelingen op gang brengen. Uit het contact tussen ondernemers, begeleiders van projecten en de lokale basis zullen allerlei nieuwe ideeën ontstaan, die voor de toe-

komstige werkgelegenheid belangrijk zijn. Met name starterscentra zijn een goede marktplaats voor het leggen van zulke contacten en nieuwe relaties. Een eerste aanzet kan bijvoorbeeld zijn de integratie van werklozenprojecten in starterscentra, waar het contact met bedrijvigheid kan zorgen voor nieuwe activiteiten. Als transferpunten kunnen Universiteiten en Hogescholen in deze netwerken een belangrijke rol spelen.

Hoe ziet U in dit verband de relatie tussen het theoretisch en het meer praktijk-gericht onderzoek?

Ten opzichte van de studenten heeft de Universiteit een eigen verantwoordelijkheid. De belangrijkste taak van de Universiteit blijft het onderwijs. Dit houdt in, dat studenten onafhankelijk onderzoek moeten kunnen blijven doen. Je ziet nu, dat door de behoefte aan stageplaatsen de hele opzet en uitvoering van onderzoek aan de aanbieder wordt overgelaten. Universiteiten en studenten mogen zich niet onttrekken aan de verantwoordelijkheid om op eigen kracht onderzoek op te zetten en uit te voeren.

Neem nu de bedrijvencentra en bedrijfsvestigingen; daar is heel praktisch en concreet onderzoek naar gedaan. Toch ondervind ik in de praktijk moeilijkheden, die met dat soort onderzoek niet opgelost worden. Meer theoretisch gericht onderzoek heeft mij wel de achtergronden en oplossingen verschaft voor zulke moeilijkheden. Nu zie je toch te vaak, dat het praktijk gericht onderzoek wel en ander onderzoek niet mogelijk is. Daar is dan geen geld voor.

Het enkel op de praktijk gericht onderzoek zou je los moeten maken van de Universiteit en in een stichting onderbrengen. Geld dat daarmee verdiend wordt moet teruggesluisd worden naar de Universiteit. Zo kan het belang van de student en de opdrachtgever veel beter in de gaten gehouden worden.

Vergroot je je kansen door je opleiding helemaal af te stemmen op je latere werk?

Door je alleen te richten op het bedrijfsleven of de praktijk ontstaat het gevaar, dat de studiepakketten en stageplaatsen daar volledig op worden afgestemd. Deze ontwikkeling is wel begrijpelijk, ook voor de studenten die een baan willen hebben, maar je moet wel in de gaten houden in

hoeverre je dan aan een bepaalde richting wordt gebonden. Voor mij blijft belangrijk of ik met een kritische student te maken heb. Iemand met een eigen mening, die daar ook voor uit durf te komen. Ik kijk niet of mensen zo slim zijn geweest zich op mijn terrein te specialiseren om zo aan een baan te komen en precies meelopen met wat ik wil.

Welke ontwikkelingen zullen voor de naaste toekomst voor de werkgelegenheid belangrijk zijn?

Voor de naaste toekomst zal regionale economie een "hot-item" worden in tegenstelling tot bijvoorbeeld het milieu, daar zullen de bezuinigingen doorgaan. Op dit moment is een specialisatie op het gebied van de lokale initiatieven perspectief-rijk, want daar zal geld voor ter beschikking worden gesteld. Voor de toekomst moet je niet zozeer vanuit het werk denken, maar in eerste instantie naar de geldstromen kijken. Er is de tendens tot decentralisatie van het beleid. Geld van de hogere overheden wordt overgeheveld naar de lagere overheden. Het gaat dan om de vraag welke geldstromen het zijn en waarvoor ze gebruikt mogen worden. Op dit moment zien we, dat gemeenten, maar ook de E.E.G. gelden ter beschikking stellen voor projecten op het gebied van lokale initiatieven. Daar zullen mensen voor nodig zijn met name in de coördinatiefeer. Ook van het Ministerie van Sociale Zaken gaat er geld naar de Gewestelijke Arbeidsbureau's voor Bijzondere Regionale Projecten, met als doel werkelozen vanuit de ondersteuning in de welzijnssfeer naar de ondernemerssfeer te brengen. Ook daar zullen mensen voor moeten worden aangenomen.

Welke kansen zijn er voor Sociaal-Geografen en Planologen?

Voor dit economische opbouwwerk komen in eerste instantie mensen met ervaring in aanmerking. Dat hoeft echter geen probleem te zijn, want via stage ervaring liggen hier goede kansen voor geografen en planologen. In de nieuwe ontwikkeling komt wel het nadeel van de opleidingen tot nu toe naar voren. Die opleidingen waren te veel gericht op het verkrijgen van een baan bij de overheid, maar de overheid kan niets meer opnemen, ook de komende jaren niet.

Niet geleerd is de vaardigheden ook voor jezelf te gebruiken door bijvoorbeeld een nieuw bedrijfje op te zetten of een project te starten. Hier liggen zeker kansen voor de toekomst, ook in de subsidiesfeer. Als er geld loskomt als gevolg van de decentralisatie van de geldstroom zal de overheid niet zelf mensen gaan aantrekken. Werkverenigingen en collectieve bureau's zullen in die markt goede kansen hebben.

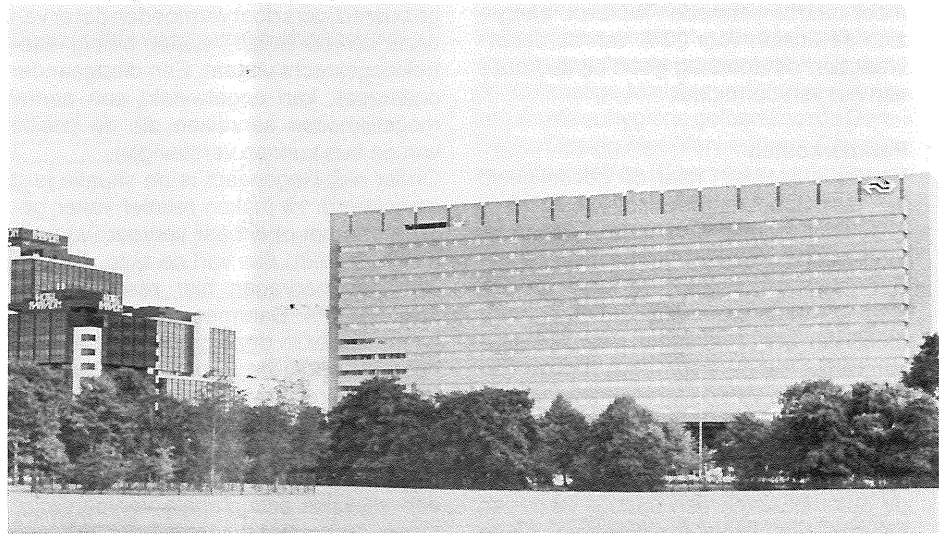
J.T/V.K.

Per spoor naar kantoor

Beïnvloeding van reisgedrag in het woon-werkverkeer

Een steeds opvallender verschijnsel in onze steden, met name in het westen en het midden van ons land, is het ontstaan van kantoorconcentraties rond NS-stations. De betreffende stationsgebieden worden daarmee in toenemende mate centra van tertiaire werkgelegenheid. Dergelijke concentraties ontstonden het eerst rond de stations Utrecht-CS, Den Haag-CS en Amsterdam-Amstel, maar deze ontwikkelingen doen zich nu ook voor in middelgrote steden en rond voorstations zoals bij Leiden, Amsterdam-Sloterdijk, Amsterdam-Zuid en Den Haag-Mariahoeve.

Verdere voortzetting van deze ontwikkeling zou het aandeel van het openbaar vervoer in het woon-werkverkeer kunnen vergroten.

Concentratie van tertiaire werkgelegenheid bij het Haagse Centraal Station. Links het winkelen kantorencentrum Nieuw-Babylon. Foto: Geert Kelfkens

L. VAN DER DRIFT

Eén van de hoofddoelstellingen van het overheidsbeleid met betrekking tot het woon-werkverkeer is de bevordering van het gebruik van het openbaar vervoer en het langzame verkeer en daarmee samenhangend het afremmen van het autogebruik. De concentratie van arbeidsintensieve werkgelegenheid nabij knooppunten van openbaar vervoer kan een belangrijke steun vormen voor dit beleid. Het is in dit kader interessant om na te gaan in hoeverre het creëren van werkgelegenheid nabij stations inderdaad leidt tot een groter aandeel van het openbare vervoer in het woon-werkverkeer. Daarbij spelen de factoren, die bepalend zijn voor de vervoerskeuze van de werknemers, een belangrijke rol.

De betreffende problematiek was voor de provincie Zuid-Holland aanleiding om in het kader van de herziening van een tweetal streekplannen een onderzoek te laten doen. Daarbij speelde op de achtergrond de vraag of het tot op heden gevoerde beleid voortgezet, dan wel op enigerlei wijze bijgestuurd diende te worden. Het onderzoek vond plaats in de periode van september 1983 tot maart 1984. Het omvatte enerzijds een verkenning van beschikbare

literatuur en anderzijds een praktijkonderzoek onder de werknemers van 23 kantoorvestigingen in de omgeving van de NS-stations Den Haag-Centraal, Den Haag-Hollands Spoor en Laan van Nieuw Oost Indië. In dit artikel zullen een aantal elementen uit dit praktijkgedeelte besproken worden.

Vervoerswijze

De verdeling van de respondenten over de diverse vervoerswijzen, de *modal split*, zag er als volgt uit:¹

Vervoerswijze	%
auto als bestuurder	35
auto als passagier	3
trein	26
tram	10
bus	5
fiets	16
lopend	3
anders	2
totaal	100%

Vergeleken met de resultaten van soortgelijke studies, die elders zijn verricht kunnen deze cijfers bepaald niet als ongunstig worden bestempeld. Dit ondanks het feit dat tegenover een kwalitatief hoogwaardig